Projekt podstawy programowej dla liceum ogólnokształcącego i technikum

JĘZYK OBCY NOWOŻYTNY

Podstawa programowa w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny jest wspólna dla wszystkich języków obcych nowożytnych.

Nadrzędnym celem kształcenia w zakresie języka obcego nowożytnego jest skuteczne porozumiewanie się, w szczególności w mowie.

Uczenie się języka obcego nowożytnego umożliwia uczniom porozumiewanie się, wyrażanie swoich myśli i reagowanie na wypowiedzi sformułowane w języku obcym nowożytnym, a tym samym pogłębia ich rozumienie świata oraz rozwija otwartość na różnorodność językową i kulturową.

W nauczaniu języka obcego nowożytnego obowiązują zasady spiralności, czyli cyklicznego powracania do wcześniej omawianych zagadnień, oraz kumulatywności, czyli nadbudowywania wiadomości i umiejętności przy każdym powrocie do zagadnienia wcześniej omawianego.

Każdy uczeń liceum ogólnokształcącego i technikum obowiązkowo uczy się dwóch języków obcych nowożytnych. Zasadą powinno być zapewnienie uczniowi możliwości kontynuowania nauki tego samego języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy na wszystkich etapach edukacyjnych.

W podstawie programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny nie wyodrębnia się wymagań realizowanych w roku bazowym. Naukę w zakresie rozszerzonym można rozpocząć od pierwszej klasy liceum ogólnokształcącego albo technikum.

Dodatkowo przewidziano możliwość nauczania języka obcego nowożytnego:

1) pierwszego – w zwiększonej liczbie godzin, w zakresie rozszerzonym;
2) pierwszego albo drugiego – w zwiększonej liczbie godzin w oddziałach lub szkołach dwujęzycznych.

Uwzględniając doświadczenia uczniów w zakresie uczenia się danego języka obcego nowożytnego w szkole podstawowej, w podstawie programowej dla liceum ogólnokształcącego i technikum określono wymagania dla sześciu poziomów biegłości językowej, zwanych dalej „poziomami”. Poziomy te zostały oznaczone symbolami wynikającymi z Europejskiego Systemu Opisu Kształcenia Językowego i są to: A1+, A2, A2+, B1, B2 oraz B2+.

Nauczyciel języka obcego nowożytnego – zarówno nauczanego jako pierwszy, jak i jako drugi – biorąc pod uwagę m.in. osiągnięty przez uczniów poziom biegłości językowej w zakresie danego języka obcego nowożytnego, decyduje o realizacji jednego z poziomów określonych w podstawie programowej. Na zakończenie nauki w liceum ogólnokształcącym albo technikum oczekiwanym od ucznia poziomem biegłości językowej jest:

1) poziom B1 – dla języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy w zakresie podstawowym;
2) poziom B2 – dla języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy w zakresie rozszerzonym;
3) poziom A2 – dla języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi, jeżeli uczeń kontynuuje naukę tego języka obcego nowożytnego, którego uczył się w szkole podstawowej;
4) poziom A1+ – dla języka obcego nowożytnego nauczanego jako drugi, jeżeli naukę tego języka obcego nowożytnego uczeń rozpoczyna w liceum ogólnokształcącym albo technikum;
5) poziom B2+ – dla języka obcego nowożytnego nauczanego w oddziałach lub szkołach dwujęzycznych.

Oczekiwany poziom biegłości językowej ucznia jest najniższym poziomem podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny realizowanym w liceum ogólnokształcącym i technikum w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego odpowiednio jako pierwszy albo jako drugi.

Dla poziomu B2+ w wymaganiach szczegółowych nie określa się zakresu środków leksykalnych. Umożliwia to elastyczne dostosowanie procesu kształcenia do możliwości

i zainteresowań uczniów, a w przypadku oddziałów dwujęzycznych – do ich różnorodnych profili.

Nauczyciel języka obcego nowożytnego może również podjąć decyzję o realizacji podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny na poziomie wyższym niż oczekiwany. W przypadku chęci realizacji poziomu wyższego niż B2+ kluczowe jest rozwijanie zasobu środków językowych, w tym ich poprawności.

Jeżeli język obcy nowożytny nauczany jako drugi w liceum ogólnokształcącym albo technikum to ten sam język, którego uczeń uczył się w szkole podstawowej, to szkoła ponadpodstawowa powinna podjąć działania umożliwiające osiągnięcie przez tego ucznia, na zakończenie nauki w liceum ogólnokształcącym albo technikum, wyższego poziomu biegłości językowej niż poziom osiągnięty w szkole podstawowej.

Dla każdego poziomu podstawy programowej w zakresie przedmiotu język obcy nowożytny założono do realizacji siedem celów. Treści nauczania, służące realizacji założonych celów, są określone w wymaganiach szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności. Liczba i złożoność tych wymagań rosną adekwatnie do realizowanego poziomu.

Cele kształcenia – wymagania ogólne

1. Posługiwanie się środkami językowymi: leksykalnymi, gramatycznymi, fonetycznymi i ortograficznymi.
2. Rozumienie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
3. Tworzenie wypowiedzi ustnych i pisemnych.
4. Uczestniczenie w rozmowie i reagowanie w sytuacjach życia codziennego, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, ustnie lub pisemnie.
5. Przekształcanie przekazu w ramach tego samego języka obcego nowożytnego oraz między tym językiem a językiem ojczystym, a także z formy ustnej, pisemnej lub wizualnej na inną formę.
6. Posługiwanie się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego.
7. Rozwijanie otwartości na różnorodność kulturową.

Treści nauczania – wymagania szczegółowe dotyczące wiedzy i umiejętności

POZIOM A1+

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:
   1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;
   2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe;
   3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się, przybory szkolne, życie szkoły, ocenianie;
   4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu;
   5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, urodziny, święta;
   6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;
   7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług;
   8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie;
   9) kultura: uczestnictwo w kulturze;
   10) aktywność fizyczna i sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu;
   11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, profilaktyka, choroby, ich objawy, wizyta u lekarza;

12) korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz.

2. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje), artykułowane wyraźnie i powoli w standardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku.

3. Uczeń rozumie bardzo proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, wiadomości w komunikatorach, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, krótkie teksty informacyjne, rozkłady jazdy, komiksy, posty, teksty narracyjne):

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje.

4. Uczeń tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości;

3) opowiada o czynnościach i doświadczeniach z przeszłości z użyciem kilku do kilkunastu wybranych czasowników (np. być, mieć, iść, robić, brać, widzieć, kupować, jeść, pić, grać, dawać, dostawać);

4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie;

7) wyraża uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy bardzo krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości;

3) opowiada o czynnościach z przeszłości z użyciem kilku do kilkunastu wybranych czasowników (np. być, mieć, iść, robić, brać, widzieć, kupować, jeść, pić, grać, dawać, dostawać);

4) przedstawia intencje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie;

7) wyraża uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

6. Uczeń reaguje ustnie w najbardziej typowych sytuacjach życia codziennego, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje i intencje, pyta o upodobania, preferencje i intencje innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na najbardziej typowe sytuacje życia codziennego – bardzo prosty, zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum), z zachowaniem zasad grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);

4) wyraża swoje opinie, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje i intencje, pyta o upodobania, preferencje i intencje innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza bardzo prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film).

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

POZIOM A2

1. Uczeń posługuje się podstawowym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:

1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania;

2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, wynajmowanie mieszkania, przeprowadzka;

3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, życie szkoły, ocenianie, zajęcia pozalekcyjne;

4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu, poszukiwanie pracy;

5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, relacje międzyludzkie;

6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;

7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocja i reklama;

8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny;

9) kultura: uczestnictwo w kulturze, dziedziny kultury, tradycje i zwyczaje;

10) aktywność fizyczna i sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu, sprzęt sportowy, wydarzenia sportowe;

11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, profilaktyka, choroby, ich objawy i leczenie;

12) postęp technologiczny: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wynalazki, media;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pozytywny i negatywny wpływ człowieka na środowisko;

14) społeczeństwo: wydarzenia i zjawiska społeczne.

2. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje, wywiady i prezentacje), artykułowane wyraźnie przede wszystkim w standardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku;

5) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

3. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, wiadomości w komunikatorach, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, krótkie teksty informacyjne, rozkłady jazdy, komiksy, posty, teksty narracyjne, instrukcje, wywiady):

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;

4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;

5) odróżnia informacje o faktach od opinii;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

4. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach życia codziennego, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na typowe sytuacje życia codziennego – prosty, zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum), z zachowaniem zasad grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film);

8) na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu w języku obcym nowożytnym tworzy w tym języku obcym krótką notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach.

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

POZIOM A2+

1. Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych: leksykalnych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, niezbędnych do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:

   1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, okresy życia;

   2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, wynajmowanie mieszkania, przeprowadzka;

   3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, życie szkoły, ocenianie, zajęcia pozalekcyjne;

   4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia;

   5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, relacje międzyludzkie, styl życia;

6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki żywieniowe, lokale gastronomiczne;

7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocja i reklama;

8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny, trudności w podróży;

9) kultura: uczestnictwo w kulturze, dziedziny kultury, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła;

10) aktywność fizyczna i sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu, sprzęt sportowy, wydarzenia sportowe;

11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, profilaktyka, choroby, w tym uzależnienia, ich objawy i leczenie;

12) postęp technologiczny: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wynalazki, media;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pozytywny i negatywny wpływ człowieka na środowisko;

14) społeczeństwo: wydarzenia i zjawiska społeczne.

2. Uczeń rozumie proste wypowiedzi ustne (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje, wywiady, prezentacje i relacje), artykułowane wyraźnie przede wszystkim w standardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku;

5) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

3. Uczeń rozumie proste wypowiedzi pisemne (np. e-maile, wiadomości w komunikatorach, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, teksty informacyjne, rozkłady jazdy, komiksy, posty, teksty narracyjne, instrukcje, wywiady):

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;

4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;

5) odróżnia informacje o faktach od opinii;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

4. Uczeń tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy krótkie, proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, historyjkę), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:

   1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

   2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

   3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

   4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

   5) opisuje upodobania;

   6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

   7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

   8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

   9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

   10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych sytuacjach życia codziennego, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

   1) przedstawia siebie i inne osoby;

   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

   4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na typowe sytuacje życia codziennego – prosty, zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum), z zachowaniem zasad grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza prosty tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film);

8) na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu w języku obcym nowożytnym tworzy w tym języku obcym krótką notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach.

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

POZIOM B1

1. Uczeń posługuje się w miarę rozwiniętym zasobem środków językowych: leksykalnych, w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, stosując je na ogół poprawnie, co umożliwia mu realizację pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:

   1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, okresy życia, samoidentyfikacja;

   2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, wynajmowanie mieszkania, przeprowadzka;

   3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, życie szkoły, ocenianie, zajęcia pozalekcyjne;

   4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia, wolontariat;

   5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu

wolnego, święta i uroczystości, relacje międzyludzkie, styl życia, konflikty i problemy;

6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki i trendy żywieniowe, lokale gastronomiczne;

7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocja i reklama, reklamacja;

8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny, trudności i wypadki w podróży;

9) kultura: uczestnictwo w kulturze, dziedziny i rodzaje kultury, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła;

10) aktywność fizyczna i sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu, sprzęt sportowy, wydarzenia sportowe, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu;

11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, profilaktyka, choroby, w tym uzależnienia, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność;

12) postęp technologiczny: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wynalazki, media, szanse i zagrożenia związane z postępem technologicznym;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pozytywny i negatywny wpływ człowieka na środowisko, klęski żywiołowe;

14) społeczeństwo: wydarzenia i zjawiska społeczne, wyzwania współczesności, w tym uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym.

2. Uczeń rozumie wypowiedzi ustne o umiarkowanym stopniu trudności (np. rozmowy, wiadomości, komunikaty, ogłoszenia, instrukcje, informacje, wywiady, prezentacje, relacje i podcasty), artykułowane wyraźnie w standardowej i niestandardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku;

5) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi.

3. Uczeń rozumie wypowiedzi pisemne o umiarkowanym stopniu trudności (np. e-maile, wiadomości w komunikatorach, napisy, ulotki, etykiety, jadłospisy, ogłoszenia, teksty informacyjne, rozkłady jazdy, komiksy, posty, teksty narracyjne i literackie, instrukcje, wywiady, artykuły, recenzje):

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;

4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;

5) odróżnia informacje o faktach od opinii;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu.

4. Uczeń tworzy proste, spójne i logiczne, w miarę płynne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy proste, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. wiadomość, post, e-mail, tekst narracyjny), z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania tekstów danego rodzaju:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z teraźniejszości i przyszłości.

6. Uczeń reaguje ustnie w typowych, również w miarę złożonych sytuacjach życia codziennego, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na typowe, również w miarę złożone sytuacje życia codziennego – prosty, zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany (np. wiadomość, formularz, post, e-mail, komentarz, wpis na czacie lub forum), z zachowaniem zasad grzeczności językowej:
   1) przedstawia siebie i inne osoby;
   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;
   3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);
   4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość;
   5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;
   6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;
   7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;
   8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi proste negocjacje;
   9) prosi o radę i udziela rady;
   10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;
   11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;
   12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;
   13) wyraża uczucia i emocje (np. radość, wdzięczność, smutek, złość, współczucie, niezadowolenie, zdziwienie, nadzieję, obawę);
   14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.
8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film);

8) na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu w języku obcym nowożytnym tworzy w tym języku obcym krótką notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach.

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, parafrazowanie, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

POZIOM B2

1. Uczeń posługuje się rozwiniętym zasobem środków językowych: leksykalnych, w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, stosując

je na ogół poprawnie, co umożliwia mu realizację pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności, w zakresie tematów:

1) człowiek: dane personalne, wygląd zewnętrzny, cechy charakteru, rzeczy osobiste, uczucia i emocje, umiejętności i zainteresowania, okresy życia, samoidentyfikacja, rozwój osobisty, system wartości;
2) miejsce zamieszkania: dom i jego okolica, pomieszczenia i wyposażenie domu, obowiązki domowe, wynajmowanie mieszkania, przeprowadzka;
3) edukacja: szkoła i jej pomieszczenia, przedmioty nauczania, uczenie się (w tym uczenie się przez całe życie), przybory szkolne, życie szkoły, ocenianie, zajęcia pozalekcyjne, system oświaty;
4) praca: zawody i związane z nimi czynności, miejsce pracy, wybór zawodu, poszukiwanie pracy, warunki pracy i zatrudnienia, wolontariat, zdobywanie doświadczenia zawodowego, równowaga między życiem prywatnym i zawodowym;
5) życie prywatne: rodzina, znajomi i przyjaciele, czynności życia codziennego, przedmioty codziennego użytku, określanie czasu, formy spędzania czasu wolnego, święta i uroczystości, relacje międzyludzkie, styl życia, konflikty i problemy;
6) żywienie: artykuły spożywcze, posiłki i ich przygotowywanie, nawyki i trendy żywieniowe, lokale gastronomiczne;
7) zakupy i usługi: rodzaje sklepów, towary i ich cechy, sprzedawanie i kupowanie, środki płatnicze, korzystanie z usług, promocja i reklama, reklamacja;
8) podróżowanie i turystyka: środki transportu i korzystanie z nich, orientacja w terenie, baza noclegowa, wycieczki, zwiedzanie, ruch uliczny, bezpieczeństwo i sytuacje kryzysowe w podróży;
9) kultura: uczestnictwo w kulturze, dziedziny i rodzaje kultury, tradycje i zwyczaje, twórcy i ich dzieła;
10) aktywność fizyczna i sport: dyscypliny sportu, obiekty sportowe, uprawianie sportu, sprzęt sportowy, wydarzenia sportowe, pozytywne i negatywne skutki uprawiania sportu;

11) zdrowie: części ciała, tryb życia, samopoczucie, profilaktyka, choroby, w tym uzależnienia, ich objawy i leczenie, niepełnosprawność;

12) postęp technologiczny: korzystanie z technologii informacyjno-komunikacyjnych, wynalazki, media, szanse i zagrożenia związane z postępem technologicznym, odkrycia naukowe;

13) świat przyrody: pogoda, pory roku, klimat, rośliny i zwierzęta, krajobraz, pozytywny i negatywny wpływ człowieka na środowisko, klęski żywiołowe, przestrzeń kosmiczna;

14) państwo i społeczeństwo: wydarzenia i zjawiska społeczne, wyzwania współczesności, w tym uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społecznym, prawa człowieka, podstawowe zagadnienia związane z życiem politycznym.

2. Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne artykułowane w naturalnym tempie w standardowej i niestandardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku;

5) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) odróżnia informacje o faktach od opinii;

8) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio.

3. Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi pisemne:

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;

4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;

5) odróżnia informacje o faktach od opinii;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;

8) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio.

4. Uczeń tworzy w miarę złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej oraz, w przypadku dłuższych wypowiedzi, ich odpowiednią strukturę:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób, przekonuje do swoich opinii lub poglądów;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

13) stawia tezę, przedstawia argumenty za daną tezą i przeciw niej, kończy wypowiedź konkluzją;

14) rozważa sytuacje hipotetyczne.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy w miarę złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. tekst informacyjny, tekst narracyjny, tekst argumentacyjny, tekst perswazyjny) z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania danego tekstu:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób, przekonuje do swoich opinii lub poglądów;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

13) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za daną tezą i przeciw niej, kończy wypowiedź konkluzją;

14) rozważa sytuacje hipotetyczne.

6. Uczeń reaguje ustnie w różnorodnych sytuacjach, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość; przekonuje do swoich opinii lub poglądów, komentuje wypowiedzi innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje;

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na różnorodne sytuacje – zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:

   1) przedstawia siebie i inne osoby;

   2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość; przekonuje do swoich opinii lub poglądów, komentuje wypowiedzi innych osób (np. na forum internetowym);

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje;

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film);

8) na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu w języku obcym nowożytnym tworzy w tym języku obcym notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach;

9) w syntetyczny sposób przedstawia w języku obcym nowożytnym informacje z tekstu wysłuchanego albo przeczytanego w tym języku obcym.

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, parafrazowanie, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

POZIOM B2+

1. Uczeń posługuje się bogatym zasobem środków językowych: leksykalnych, w tym związków frazeologicznych, gramatycznych, fonetycznych i ortograficznych, wykazując się wysokim poziomem ich poprawności, co umożliwia mu realizację pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności w szerokim zakresie tematów.

2. Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi ustne artykułowane w naturalnym tempie w standardowej i niestandardowej odmianie języka:

1) reaguje na polecenia;

2) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje nadawcy lub autora, kontekst (np. formę, czas, miejsce, sytuację, uczestników);

3) rozumie wypowiedź lub jej fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w niej określone informacje;

4) układa informacje w określonym porządku;

5) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w wypowiedzi;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) odróżnia informacje o faktach od opinii;

8) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;

9) rozpoznaje kluczowe odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych.

3. Uczeń rozumie różnorodne złożone wypowiedzi pisemne:

1) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie ogólnym: określa główną myśl, intencje autora, kontekst wypowiedzi (np. nadawcę, odbiorcę, formę tekstu, czas, miejsce, sytuację);

2) układa informacje w określonym porządku;

3) rozumie tekst lub jego fragment na poziomie szczegółowym: znajduje w nim określone informacje;

4) wyciąga wnioski wynikające z informacji zawartych w tekście;

5) odróżnia informacje o faktach od opinii;

6) rozróżnia formalny i nieformalny styl wypowiedzi;

7) rozpoznaje związki między poszczególnymi częściami tekstu;

8) rozpoznaje informacje wyrażone pośrednio oraz znaczenia przenośne;

9) rozpoznaje kluczowe odniesienia do kontekstu cywilizacyjno-kulturowego i znaczenie symboli kulturowych.

4. Uczeń tworzy złożone, spójne i logiczne, płynne wypowiedzi ustne, zachowując zasady grzeczności językowej oraz, w przypadku dłuższych wypowiedzi, ich odpowiednią strukturę:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób, przekonuje do swoich opinii lub poglądów;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

13) stawia tezę, przedstawia argumenty za daną tezą i przeciw niej, kończy wypowiedź konkluzją;

14) rozważa sytuacje hipotetyczne.

5. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy złożone, bogate pod względem treści, spójne i logiczne wypowiedzi pisemne (np. tekst informacyjny, tekst narracyjny, tekst argumentacyjny, tekst perswazyjny) z zachowaniem zasad grzeczności językowej oraz, jeśli to konieczne, zasad konstruowania danego tekstu:

1) opisuje ludzi, zwierzęta, przedmioty, miejsca i zjawiska;

2) opowiada o czynnościach, doświadczeniach i wydarzeniach z teraźniejszości oraz przeszłości;

3) przedstawia fakty z przeszłości i teraźniejszości;

4) przedstawia intencje, marzenia, nadzieje i plany na przyszłość;

5) opisuje upodobania;

6) wyraża i uzasadnia swoje opinie i poglądy, przedstawia i ustosunkowuje się do opinii i poglądów innych osób, przekonuje do swoich opinii lub poglądów;

7) wyraża i opisuje uczucia i emocje;

8) udziela wskazówek i instrukcji, określa zasady;

9) stosuje zwroty i formy grzecznościowe;

10) stosuje formalny lub nieformalny styl wypowiedzi adekwatnie do sytuacji;

11) przedstawia zalety i wady różnych rozwiązań;

12) wyraża pewność, przypuszczenie, wątpliwości dotyczące zdarzeń z przeszłości, teraźniejszości i przyszłości;

13) stawia tezę, przedstawia w logicznym porządku argumenty za daną tezą i przeciw niej, kończy wypowiedź konkluzją;

14) rozważa sytuacje hipotetyczne.

6. Uczeń reaguje ustnie w różnorodnych sytuacjach, w sposób zrozumiały, adekwatnie do sytuacji komunikacyjnej, zachowując zasady grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę; podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, powtórzenie lub doprecyzowanie; upewnia się, że rozmówca zrozumiał jego wypowiedź;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia;

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość; przekonuje do swoich opinii lub poglądów, komentuje wypowiedzi innych osób;

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje;

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

7. Uczeń, posługując się właściwym dla danego języka obcego alfabetem lub sposobem zapisu, tworzy – w reakcji na różnorodne sytuacje – zrozumiały i adekwatny do sytuacji komunikacyjnej tekst pisany, z zachowaniem zasad grzeczności językowej:

1) przedstawia siebie i inne osoby;

2) nawiązuje kontakty towarzyskie; rozpoczyna, prowadzi i kończy rozmowę (np. w komunikatorze); podtrzymuje rozmowę, a w przypadku trudności w jej przebiegu prosi np. o wyjaśnienie, doprecyzowanie;

3) uzyskuje i przekazuje informacje i wyjaśnienia (np. wypełnia formularz albo ankietę);

4) wyraża swoje opinie i uzasadnia je, pyta o opinie, zgadza się lub nie zgadza się z opiniami innych osób, wyraża wątpliwość; przekonuje do swoich opinii lub poglądów, komentuje wypowiedzi innych osób (np. na forum internetowym);

5) wyraża i uzasadnia swoje upodobania, preferencje, intencje i pragnienia, pyta o upodobania, preferencje, intencje i pragnienia innych osób;

6) składa życzenia i gratulacje, odpowiada na życzenia i gratulacje;

7) zaprasza i odpowiada na zaproszenie;

8) proponuje, zachęca, przyjmuje i odrzuca propozycje, prowadzi negocjacje;

9) prosi o radę i udziela rady;

10) pyta o pozwolenie, udziela i odmawia pozwolenia;

11) ostrzega, nakazuje, zakazuje, instruuje;

12) wyraża prośbę oraz zgodę na spełnienie prośby lub odmowę spełnienia prośby;

13) wyraża uczucia i emocje;

14) stosuje zwroty i formy grzecznościowe.

8. Uczeń przetwarza tekst ustnie lub pisemnie:

1) przekazuje w języku obcym nowożytnym lub języku polskim informacje sformułowane w tym języku obcym;

2) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje sformułowane w języku polskim;

3) pracując w parze lub w grupie, współtworzy wypowiedź pisemną lub ustną w języku obcym nowożytnym;

4) pracując w parze lub w grupie, uzgadnia znaczenie przeczytanego lub wysłuchanego tekstu w języku obcym nowożytnym;

5) przekazuje w języku obcym nowożytnym informacje zawarte w materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

6) przekazuje w języku polskim informacje zawarte w obcojęzycznych materiałach wizualnych (np. wykresach, mapach, symbolach, piktogramach) lub audiowizualnych (np. filmach, reklamach);

7) przedstawia publicznie w języku obcym nowożytnym wcześniej przygotowany materiał (np. prezentację, film);

8) na podstawie wysłuchanego lub przeczytanego tekstu w języku obcym nowożytnym tworzy w tym języku obcym notatkę – jako tekst zwarty lub w punktach;

9) w syntetyczny sposób przedstawia w języku obcym nowożytnym informacje z tekstu wysłuchanego albo przeczytanego w tym języku obcym.

9. Uczeń posługuje się strategiami i technikami uczenia się języka obcego nowożytnego, w tym z wykorzystaniem narzędzi cyfrowych, adekwatnymi do realizowanego zadania oraz zgodnymi z jego indywidualnymi preferencjami:

1) wykazuje się świadomością językową (np. podobieństw i różnic między językami);

2) wykorzystuje techniki samodzielnej pracy nad językiem (np. korzystanie ze słownika, poprawianie błędów, prowadzenie notatek, stosowanie mnemotechnik, korzystanie z tekstów kultury w języku obcym nowożytnym);

3) współdziała w parze lub w grupie w celu doskonalenia własnych umiejętności językowych lub pomocy innym uczniom w rozwijaniu umiejętności językowych;

4) korzysta z różnych źródeł informacji w języku obcym nowożytnym, również za pomocą technologii informacyjno-komunikacyjnych;

5) stosuje strategie komunikacyjne (np. domyślanie się znaczenia wyrazów z kontekstu, identyfikowanie słów kluczy lub internacjonalizmów) oraz strategie kompensacyjne w przypadku braków leksykalnych lub gramatycznych (np. upraszczanie wypowiedzi, zastępowanie wyrazu innym, parafrazowanie, opisywanie, wykorzystywanie środków niewerbalnych);

6) dokonuje samooceny własnej pracy oraz własnych postępów w nauce języka obcego nowożytnego;

7) wykorzystuje informację zwrotną, w tym o popełnionym błędzie, jako wskazówkę dotyczącą zakresu wiedzy lub umiejętności, które wymagają doskonalenia lub rozwijania.

10. Uczeń rozwija wiedzę, umiejętności oraz postawy, w tym rozumienie własnej tożsamości kulturowej, niezbędne do efektywnego funkcjonowania w wielokulturowym świecie:

1) wykorzystuje pogłębioną wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, do realizacji pozostałych wymagań szczegółowych dotyczących wiedzy i umiejętności;

2) dostrzega podobieństwa i różnice między kulturą własną, kulturą kraju ojczystego a kulturą społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym, uwzględniając kontekst lokalny, europejski i globalny;

3) przejawia wrażliwość międzykulturową;

4) odróżnia stereotypy od faktów dotyczących kultury własnej, kultury kraju ojczystego oraz kultury społeczności, które posługują się danym językiem obcym nowożytnym.

Wymagania szczegółowe dotyczące doświadczeń edukacyjnych

W ramach zajęć z języka obcego nowożytnego uczeń zdobywa doświadczenia edukacyjne, które przez swój praktyczny charakter wspierają wykorzystanie wiedzy przedmiotowej. Doświadczenia edukacyjne wzmacniają kompetencje fundamentalne i przekrojowe oraz rozwijają sprawczość ucznia.

W każdym roku szkolnym uczeń realizuje co najmniej dwa doświadczenia edukacyjne wybrane z klasą i nauczycielem. Uczeń:

1. indywidualnie lub w grupie opracowuje materiały do nauki języka obcego nowożytnego (np. samouczki, infografiki, quizy) i przekazuje je do wykorzystania przez inne osoby;
2. indywidualnie lub w grupie przygotowuje, realizuje i prezentuje przed klasą materiał w języku obcym nowożytnym o charakterze artystycznym, informacyjnym lub publicystycznym (np. podcast, krótki film, wideoesej, reportaż, teledysk, spot reklamowy);
3. indywidualnie lub w grupie przygotowuje i prezentuje w języku obcym nowożytnym projekt kampanii społecznej;
4. w grupie tworzy słowniczek audiowizualny (np. słownictwa zgodnego z zainteresowaniami młodzieży) z możliwością rozszerzenia go na formę wielojęzyczną;
5. przeprowadza rozmowę, w tym rozmowę online ustnie lub pisemnie, z użytkownikiem języka obcego nowożytnego w celu realizacji konkretnego zadania (np. wywiadu, negocjacji);
6. indywidualnie lub w grupie uczestniczy w wydarzeniu o charakterze kulturalnym w języku obcym nowożytnym (np. w seansie filmowym, koncercie, przedstawieniu) oraz przygotowuje i przedstawia jego recenzję w języku obcym nowożytnym;

7. w grupie organizuje i prowadzi w języku obcym nowożytnym wydarzenie o charakterze kulturalnym (np. spotkanie z interesującym użytkownikiem języka obcego nowożytnego);
8. indywidualnie lub w grupie przygotowuje i przeprowadza grę, integrującą znajomość języka obcego nowożytnego (np. z wiedzą kulturową lub z zakresu wybranych zajęć edukacyjnych);
9. w grupie organizuje przedsięwzięcie promujące uczenie się języka obcego nowożytnego i wiedzę o krajach, społeczeństwach i kulturach społeczności, które posługują się tym językiem;
10. przygotowuje się do debaty i uczestniczy w debacie w języku obcym nowożytnym na temat uzgodniony z innymi uczniami;
11. indywidualnie lub w grupie przygotowuje tłumaczenie, odpowiednio na język polski albo na język obcy nowożytny, wybranego samodzielnie tekstu kultury (np. fragmentu filmu, wiersza, piosenki) oraz prezentuje swoją pracę na forum klasy, omawiając problemy w tłumaczeniu, wynikające ze specyfiki obu języków i kultur;
12. indywidualnie lub w grupie realizuje projekt twórczy pozwalający na doskonalenie umiejętności kreatywnego pisania (np. prowadzi dziennik, gazetkę lub blog w języku obcym nowożytnym, tworzy broszurę na temat kraju, którego języka się uczy);
13. w grupie planuje wyjazd do kraju nauczanego języka w ramach określonego budżetu i prezentuje wyniki pracy w formie ustalonej z nauczycielem;
14. przygotowuje i przedstawia omówienie wybranego tekstu literackiego w języku obcym nowożytnym (np. fragmentu powieści, opowiadania, dramatu) oraz dokonuje jego prezentacji i oceny w formie ustalonej z nauczycielem.

Warunki i sposób realizacji

Nadrzędnym celem kształcenia językowego jest skuteczne porozumiewanie się w języku obcym nowożytnym – zarówno w mowie, jak i w piśmie – jednak u podstaw działań językowych w klasie powinna leżeć komunikacja w formie ustnej, obejmująca słuchanie, mówienie oraz reagowanie i przetwarzanie językowe.

W kształceniu językowym niezbędne jest zapewnienie przez szkołę zajęć z języka obcego nowożytnego, którego uczeń uczył się w szkole podstawowej, szczególnie w przypadku języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy. Zmiana języka nauczanego jako pierwszy w szkole podstawowej na inny język obcy nowożytny nauczany jako pierwszy w liceum ogólnokształcącym i technikum jest możliwa m.in.:

1) w przypadku oddziałów lub szkół dwujęzycznych, w których język nauczany jako drugi w szkole podstawowej może stać się językiem nauczanym jako pierwszy w liceum ogólnokształcącym i technikum;

2) w przypadku klas wstępnych przygotowujących uczniów do kontynuowania nauki w oddziałach dwujęzycznych;

3) w przypadku, gdy konieczność kontynuacji nauczania danego języka obcego nowożytnego jako pierwszego wiązałaby się z ograniczeniem możliwości wyboru liceum ogólnokształcącego i technikum.

Decydując się w liceum ogólnokształcącym i technikum na zmianę języka nauczanego jako pierwszy, należy mieć świadomość, że na zakończenie kształcenia w tych typach szkół uczeń powinien osiągnąć poziom biegłości językowej wymagany na egzaminie maturalnym na poziomie podstawowym, to jest B1.

Należy mieć na względzie, że rozwój umiejętności w zakresie języka obcego nowożytnego jest zależny od warunków, w których odbywa się kształcenie. Zadaniem szkoły jest zapewnienie takich warunków, w których godziny przeznaczone na kształcenie językowe są wykorzystywane w sposób optymalny.

Kształcenie w zakresie języka obcego nowożytnego nauczanego jako pierwszy i drugi powinno odbywać się w możliwie małych grupach o zbliżonym poziomie językowym.

W procesie kształcenia językowego szczególnie istotne jest:

1) tworzenie i wykorzystywanie takich zadań językowych, które stanowią ilustrację przydatności języka obcego nowożytnego do realizacji własnych celów komunikacyjnych uczniów, w tym związanych z ich planami edukacyjnymi, a w technikum – z zawodem, w którym się kształcą, spójnych z potrzebami poznawczymi, emocjonalnymi i społecznymi uczniów;

2) stosowanie metody małych kroków, polegającej na dzieleniu złożonych zagadnień na mniejsze części, których opanowanie daje uczniom satysfakcję i poczucie sukcesu;

3) uporządkowanie treści nauczania w sposób sprzyjający osiąganiu przez uczniów coraz wyższego stopnia poprawności językowej;

4) traktowanie błędu językowego jako nieodłącznego elementu procesu uczenia się;

5) przekazywanie konstruktywnej informacji zwrotnej;

6) prowadzenie zajęć z języka obcego nowożytnego w sali wyposażonej w pomoce wizualne, słowniki, sprzęt umożliwiający odtwarzanie plików audio i wideo w dobrej jakości, komputer ze stałym łączem internetowym oraz stoliki w ustawieniu sprzyjającym komunikacji i pracy w grupie;

7) używanie języka obcego nowożytnego jako języka komunikacji podczas zajęć w interakcjach nauczyciel–uczeń oraz uczeń–uczeń;

8) stosowanie różnorodnych, adekwatnych do stawianych celów, form, metod i technik pracy, w tym ćwiczeń bazujących na pracy w parach lub grupach, które dają możliwość rozwijania m.in. umiejętności współpracy;

9) wykorzystywanie autentycznych materiałów źródłowych – tekstów, zdjęć, filmów, nagrań audio, w tym prezentujących różnorodne warianty danego języka obcego nowożytnego, zarówno rodzimych, jak i nierodzimych użytkowników języka, również z użyciem narzędzi związanych z technologiami informacyjno-komunikacyjnymi;

10) wykorzystywanie – odpowiednio do celów kształcenia, potrzeb uczniów oraz możliwości organizacyjnych – dydaktycznie zasadnych rozwiązań z zakresu technologii informacyjno-komunikacyjnych jako narzędzi wspierających rozwijanie umiejętności rozumienia, tworzenia, reagowania i przetwarzania językowego;

11) monitorowanie przez uczniów własnych postępów i refleksja nad uczeniem się, w tym budowanie świadomości długotrwałości procesu opanowywania umiejętności językowych;

12) zachęcanie uczniów do podejmowania samodzielnych aktywności, m.in. w ramach realizowania kolejnych doświadczeń edukacyjnych, pracy z wykorzystaniem filmów, zasobów internetu, książek (np. uproszczonych lektur), komunikatorów i mediów społecznościowych, w odpowiednim zakresie i stosownie do wieku uczniów,

służących doskonaleniu własnych umiejętności językowych, których efektem jest stopniowo rozwijana autonomia;

13) rozwijanie umiejętności uczenia się, w tym strategii uczenia się języków obcych, planowania własnej nauki oraz dokonywania samooceny;

14) wykorzystywanie zajęć z języka obcego nowożytnego do rozwijania wrażliwości międzykulturowej oraz kształtowania postawy ciekawości, szacunku i otwartości wobec innych kultur;

15) podejmowanie przez szkołę działań nakierowanych na organizowanie wydarzeń związanych z językami obcymi nowożytnymi (np. konkursów, wystaw, seansów filmowych, spotkań czytelniczych, dni języków obcych nowożytnych, zajęć teatralnych, wymian międzynarodowych), umożliwiających uczniom kontakt z rodzimymi użytkownikami języka oraz innymi użytkownikami języka, którego uczą się w szkole.

Na zajęciach z języka obcego nowożytnego uczniowie korzystają z doświadczeń zdobytych w trakcie dotychczasowej nauki języków obcych, wykorzystują poznane strategie kompensacyjne oraz różne techniki i strategie uczenia się, w tym polegające na identyfikowaniu podobieństw i różnic między językami.